

ვაჟა-ფშაველას დიალექტური
მეტყველების ებრაული ეკვივალენტები
„ალუდა ქეთელაურის“ ებრაულ თარგმანში

HEBREW EQUIVALENTS OF VAZHA-PSHAVELA'S
DIALECTAL SPEECH IN THE HEBREW TRANSLATION
OF “ALUDA KETELAURI”

მამუკა ბუცხრიკიძე
Mamuka Butskhrikidze

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: ვაჟა-ფშაველა, ალუდა ქეთელაური,
თარგმანი

Keywords: Vazha-Pshavela, “Aluda Ketelauri”, Translation

ცნობილია, რომ ვაჟა-ფშაველას მხატვრულ ენას განსაკუთრებულ შეფერილობას სძენს პოეტის დიალექტური მეტყველება. ფშავ-ხევსურული დიალექტი ვაჟას შემოქმედების ქვაკუთხედიან შესაბამისი იდეურ-ემოციური სამყაროს შესაქმნელად. მისი სრულყოფილი გამეორება უცხო ენობრივ გარემოში ალბათ თეორიულადაც დაუშვებელია. მაგრამ დიდია ცდუნება, ეს პირველქმნილი დიდებულება შემოქმედის ბუნებისა სხვაენოვან მკითხველსაც გაუზიარო და შეაგრძნობინო. ამ ძლიერმა სურვილმა გაგვამდინა და გადაგვანყვეტინა, ებრაულ ენაზე გვეთარგმნა ვაჟას საუკეთესო პოემა „ალუდა ქეთელაური“.

თანამედროვე ებრაული ენა სრულიად ახალი ლინგვისტური ფენომენია, რომელიც სულ რამდენიმე ათეულ წელიწადს ითვლის. ამ ენაში დიალექტური მახასიათებლების ფორმირება ჩვენს დროში იწყება, კუთხური მეტყველების თავისებურებათა ნიშნები ახლა ჩნდება თანამედროვე ისრაელის ცენტრში, ჩრდილოეთსა და სამხრეთში, ამდენად, ერთადერთ საშუალებად ქართველი ავტორის სპეციფიკური მეტყველების თარგმანში გადმოსაცემად ბიბლიის ებრაული დავსახეთ. თავად ახალქალაქი პოეზიაც, შეიძლება ითქვას, ბიბლიური უმდიდრესი ენობრივი გამოსახვის საშუალებებით გადიოდა ფონს მრავალი წლის განმავლობაში, განსაკუთრებით, თავისი ფორმირების ადრეულ ეტაპზე. თანამედროვე პერიოდშიც ებრაელი ავტორები ხშირად საზრდოობენ ბიბლიური ლექსიკით, ფრაზეოლოგიით, ხშირად მიმართავენ გამოხატვის სხვადასხვა ხერხს, ვთქვათ, მხატვრულ გამეორებას, ალიტერაციასა თუ პარონომაზიას, რაც ასე უხვადაა ბიბლიის ტექსტებში.

ჩვენც შევეცადეთ, ბიბლიური ლექსიკით დაგვეტვირთა თარგმანი. მივიჩნიეთ, რომ არქაიზებული ენა, გარკვეულწილად, გამოდგებოდა ავტორის ფშავ-ხევსურული კილოკავის ფუნქციურ ეკვივალენტად. ზოგ შემთხვევაში პირდაპირ დავესესხეთ

კიდევ კონკრეტული ბიბლიური ქმნილების („ეკლესიასტეს“) ცნობილი პასაჟის არქიტექტონიკას.

არაერთი მკვლევრის მტკიცებით, ვაჟას შემოქმედება გაჯერებულია ბიბლიური მოტივებით. ვაჟას სამყაროშიც ძალუმად იგრძნობა „რუახ ელოჰიმის“ მძიმე სუნთქვა. ეს ფაქტიც, ვფიქრობთ, ამართლებს ჩვენს არჩევანს.

It is known that Vazha-Pshavela's artistic language is given a special color by the dialect speech of the poet. The Pshav-Khevsuri dialect is the cornerstone of Vazha's work to create the corresponding ideological-emotional world. It's perfect repetition in a foreign language environment is probably theoretically not allowed. But there is a great temptation to share this first-created magnificence of the Creator's nature with the readers of other languages and make them feel it. This strong desire encouraged us and decided to translate Vazha's best poem "Aluda Ketelaury" into Hebrew.

Modern Hebrew is a completely new linguistic phenomenon that dates back only a few decades. The formation of dialectal features in this language begins in our time, signs of Angular speech peculiarities are now appearing in the center of modern Israel, in the north and south, therefore, we have set the Hebrew of the Bible as the only way to convey the specific speech of the Georgian author in the translation. The New Hebrew poetry itself, it can be said, was in the background for many years, especially in the early stages of its formation. Even in the modern period, Jewish authors are often nourished by biblical vocabulary and phraseology; they often resort to different ways of expression, say, artistic repetition, alliteration or paronomasia, which are so abundant in the texts of the Bible.

We also tried to load the translation with biblical vocabulary. We considered that the archaized language, to a certain extent, would

serve as a functional equivalent of the author's Pshav-khevsuri dialect. In some cases, we even borrowed directly from the architectonics of a famous passage of a specific biblical creation ("Ecclesiastes").

According to many researchers, Vazha's work is saturated with biblical motifs. The heavy breath of "Ruach Elohim" is also strongly felt. We think this fact also justifies our choice.